

Jurajskie źródła pomnikami przyrody

Śląsk

Wojewoda Śląski Lechosław Jarzębski za pomniki przyrody uznał cztery źródła zlokalizowane na terenie Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” w województwie śląskim. Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia, które mają szczególną wartość naukową, kulturową, historyczno-pamiętkową i krajobrazową. Odznaczają się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Taka forma ochrony jest charakterystyczna przede wszystkim dla drzew (ponad 700 okazów na terenie woj. śląskiego), skał i głazów narzutowych oraz wodospadów (np. w Sopotni Wielkiej). Źródła objęte tą formą ochrony należą do rzadkości - na Śląsku to pierwsze takie przypadki.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego razem z Wydziałem Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego wytypowali do objęcia ochroną następujące źródła:

- źródła w Zdowie-Pile w gminie Włodowice,
- zespół źródeł podpływowych rzeki Centurii w Centurii (gmina Ogrodzieniec),
- szczelinowo-podpływowa nisza źródliskowa, zwana „Źródłem pani Halskiej”, w Sokolnikach w gminie Niegowa,
- nisza źródliskowa zwana „Źródłem spod Skałki” wraz ze skałą wapienną, spod której wypływa woda zasilająca rzekę Białkę.

Tereny tych pomników przyrody są siedliskiem rzadkich gatunków roślin i zwierząt, charakterystycznych dla chłodnych wód źródłanych. Niepowtarzalną kompozycję krajobrazową wraz ze źródłami tworzą zlokalizowane w pobliżu skały wapienne.

Szczególną ochroną należałoby również objąć źródliskowy odcinek rzeki Wiercicy z czynnymi wywierzyskami- źródłami krasowymi „Zygmunta” i „Elżbiety” w Złotym Potoku. Występuje tu endemiczna, czyli mająca jedyne stanowisko na świecie warzucha polska *Cochlearia polonica*, utrzymywana od 1977 r. na stanowisku zastępczym w źródłach „Zygmunta”, gdy zniszczone zostało pierwotne, na Pustyni Błędowskiej. W źródłach tych żyje reliktowy ślimak górski - źródlarka karpacka. Miejsce to znajduje się również na obszarze projektowanego Jurajskiego Parku Narodowego.

Justyna Walenta

Kolumna „Śląsk” dofinansowana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach